

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 215/2016-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. júna 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom Petrom Janíkom, M. R. Štefánika 5, Topoľčany, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 119/2011, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 119/2011 porušené boli.

2. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Krajský súd v Bratislave je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 296,44 € (slovom dvestodevät'desiatšesť eur a štyridsaťštyri centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Petra Janíka, M. R. Štefánika 5, Topoľčany, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 215/2016 z 12. apríla 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 119/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Vo zvyšnej časti ústavný súd s'ťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Zo s'ťažnosti vyplýva, že proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 7 C 3/2000 zo 4. októbra 2010 prijatého po viac ako 10 rokoch konania podala odporkyňa odvolanie, ku ktorému sa s'ťažovateľ vyjadril 24. januára 2011, pričom predmetný súdny spis okresného súdu spolu s odvolaním bol predložený na rozhodnutie krajskému súdu 21. marca 2011.

Keďže napriek trom s'ťažnostiam s'ťažovateľa zo 16. októbra 2013, 6. novembra 2013 a 16. januára 2014 krajský súd do podania s'ťažnosti ústavnému súdu o veci dosiaľ

nerozhodol, sťažovateľ v nadväznosti na to navrhuje, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň navrhuje prikázať krajskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, a napokon sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 20 000 € a úhrady trov konania.

Krajský súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 2256/16 zo 16. mája 2016 (doručeným ústavnému súdu 17. mája 2016), v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Predmetná vec Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 7C/3/2000, predložená tunajšiemu súdu na odvolacie konanie dňa 21. 03. 2011 a vedená pod sp. zn. 5C/119/2011, bola rozhodnutá rozsudkom sp. zn. 5C/119/2011 zo dňa 10. 11. 2015, ktorým senát 5Co Krajského súdu v Bratislave potvrdil odvolaním napadnutý rozsudok Okresného súdu Bratislava II č. k. 7C/3/2000-498 zo dňa 04.10.2010 a odvolacie konanie o odvolaní navrhovateľa zastavil.

Podľa vyjadrenia JUDr. Janky Richterovej, referujúcej sudkyne, vec sp. zn. 5C/119/2011 bola dňa 21. 03. 2011 pridelená referujúcej sudkyňi JUDr. Elene Ďuranovej, ktorá v čase nápadu mala nevybavených 86 vecí, popri celkovom stave 196 vecí v senáte 5Co. Od marca 2012 došlo k zmene v obsadení členov senátu, pričom referujúcou sudkyňou v predmetnej veci sa stala JUDr. Blanka Malichová. JUDr. Janka Richterová ako vo veci poverený člen senátu prevzala spis sp. zn. 5C/119/2011 v januári 2015 spolu so 192 nevybavenými vecami, z toho 99 reštančnými.

Dňa 15. 10. 2015 JUDr. Juraj Považan, predseda senátu predložil spis do spisovej kancelárie s termínom verejného vyhlásenia rozsudku na 10. 11. 2015, kedy bol vo veci potvrdzujúci rozsudok aj vyhlásený.

Pre objektívne posúdenie plynulosti postupu súdu v predmetnom konaní uvádzam, že v čase rozhodnutia odvolacieho súdu u referujúcej sudkyňi JUDr. Janky Richterovej bolo 212 nevybavených vecí, v senáte 5Co celkovo 538 vecí. Personálne zmeny v konajúcom senáte a permanentná vysoká zaťaženosť senátu mali podstatný vplyv na dĺžku odvolacieho konania v predmetnej veci.

Vo vzťahu ku skutkovej a právnej náročnosti veci JUDr. Janky Richterovej, referujúca sudkyňa, poukazuje, že uvedené skutočnosti sú zrejmé z predmetu konania, keďže v spore išlo o vyporiadanie BSM a teda o zvýšenú ingerenciu súdu do sporných vzťahov (nezáväznosť súdu návrhmi účastníkov o spôsobe vyporiadania).

Nakoľko vo veci bolo v čase prijatia ústavnej sťažnosti sťažovateľa už rozhodnuté rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5 C/119/2011 zo dňa 10. 11. 2015, v zmysle Vašej požiadavky uvádzam nižšie v chronologickom prehľade úkony odvolacieho súdu do rozhodnutia o odvolaní:

- 21. 03. 2011 - Okresný súd Bratislava predložil Krajskému súdu v Bratislave spis s opravným prostriedkom podaným odporkyňou (podané dňa 22. 12. 2010) a navrhovateľom (podané dňa 27. 12. 2010);

- 06. 09. 2012 - odvolaciemu súdu bolo doručené oznámenie odporkyne o vypovedaní plnej moci;

- 15. 10. 2012 - odvolací súd obdržal oznámenie o zmene sídla právneho zástupcu odporkyne;

- 24. 06. 2013 - oznámenie o zániku plnej moci právneho zástupcu odporcu a od 01. 07. 2013 do 16. 09. 2013 bola odporkyňa mimo územia Slovenskej republiky;

- 21. 10. 2013, 06. 11. 2013 a 16. 01. 2014 - urgencia navrhovateľa o urýchlené prejednanie a rozhodnutie veci;

- 15. 10. 2015 stanovenie termínu verejného vyhlásenia rozsudku na 10. 11. 2015.

Aktuálne zo spisového materiálu uvádzam, že vo veci sp. zn. 5C/119/2011 bolo dňa 18. 01. 2016 podané dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5C/119/2011 zo dňa 10. 11. 2015.

Dňa 01. 04. 2016 súd prvého stupňa predložil spis spolu s dovolaním Najvyššiemu súdu SR, ktorý dňa 28. 04. 2016 spis vrátil okresnému súdu bez vydania rozhodnutia o dovolaní ako predčasne predložený. V súčasnosti sú realizované procesné úkony (zaslané dovolanie na vyjadrenie účastníkom konania) a spis bude predložený opätovne Najvyššiemu súdu SR na rozhodnutie o dovolaní.“

K vyjadreniu krajského súdu sťažovateľ stanovisko nezaujal.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou okrem iného domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľ zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty

dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, a z § 119 ods. 4 OSP, ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, keď bude konať nové pojednávanie, a dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03), zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a skutková zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ich nemožno považovať za právne ani

skutkovo zložitú. Výklad a používanie právnej úpravy obsiahnutej predovšetkým v Občianskom zákonníku sú stabilizované v pomerene rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov, kde je upravená aj metodika ich postupu v týchto veciach. Uvedené konštatovanie v celom rozsahu platí aj pre odvolacie konanie. Obdobne ústavný súd hodnotí aj sťažnosťou napadnuté konanie, konštatujúc, že jeho priebeh až do rozhodnutia o odvolaní nemožno pripísať na vrub zložitosti prerokúvanej veci. Napokon ústavný súd poukazuje na to, že ani krajský súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti neargumentoval tým, že by napadnuté konanie vykazovalo znaky skutkovej alebo právnej zložitosti.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prieťahom, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by bolo potrebné pripísať na jeho ťarchu v súvislosti s dĺžkou napadnutého konania, naopak, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ sa promptne vyjadril k podanému odvolaniu proti rozsudku okresného súdu a po predložení veci krajskému súdu sa až 3 žiadosťami domáhal rozhodnutia v napadnutom konaní, čo svedčí o jeho aktivite.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup krajského súdu v napadnutom konaní.

Zo sťažnosti, pripojených príloh a z vyjadrení účastníkov konania je nepochybné, že krajský súd bez vykonania akéhokoľvek procesného úkonu ako odvolací súd vo veci, ktorá mu bola okresným súdom predložená 21. marca 2011, rozhodol rozsudkom až 10. novembra 2015, teda po viac ako 4,5 roku a 4 mesiacoch po uplatnení sťažnosti na ústavnom súde. Na základe uvedenej skutočnosti berúc do úvahy aj dĺžku prvostupňového konania ústavný súd dospel k záveru, že postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 119/2011 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd nemohol akceptovať argumentáciu predsedu krajského súdu vo vyjadrení k sťažnosti poukazujúcu na nadmerné množstvo nevybavených vecí,

keď vo svojej predchádzajúcej stabilizovanej judikatúre (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 18/98, II. ÚS 52/99) v uvedenej súvislosti už uviedol, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd aj napriek záveru, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, neprikázal krajskému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov, vzhľadom na to, že krajský súd vo veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 5 Co 119/2011 z 10. novembra 2011.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 20 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti, poukazujúc okrem iného na to, že krajský súd „bezprecedentným nekonaním od doby kedy mu dňa 21. 03. 2011 bol spis s odvolaním predložený...“, do podania sťažnosti ústavnému súdu o veci nerozhodol, „čím ako orgán poskytujúci súdnu ochranu absolútne zlyhal...“.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na dĺžku konania krajského súdu vedeného pod sp. zn. 5 Co 119/2011, berúc do úvahy konkrétne okolnosti danej veci, aj s ohľadom na dĺžku prvostupňového konania (viac ako 10 rokov) ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde, keďže stav právnej neistoty bol vydaním rozsudku odvolacieho súdu odstránený.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní o jeho sťažnosti advokátom JUDr. Petrom Janíkom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2014, ktorá bola 839,83 €.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 139,83 €, t. j. spolu 279,66 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 8,39 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 296,44 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2016